

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE /2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 2 kap. 7 och 10 § i strafflagen och av statstjänstemannalagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 april 2008 en proposition med förslag till lagar om ändring av 2 kap. 7 och 10 § i strafflagen och av statstjänstemannalagen (RP 33/2008 rd) till lagutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 36/2008 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Asko Välimaa, justitieministeriet
- regeringsråd Kirsi Äijälä, finansministeriet
- hovrättsråd Risto Hänninen, Helsingfors hovrätt
- lagman Eero Takkunen, Helsingfors tingsrätt

- lagman Pekka Lankinen, Tammerfors tingsrätt
- förvaltningsrättsdomare Marjatta Mäenpää, Helsingfors förvaltningsdomstol
- överdomare Hannu Renvall, Åbo förvaltningsdomstol
- advokat Markku Fredman, Finlands Advokatiförbund
- ordförande Ilkka Pere, Korkeimpien oikeusien tuomarien yhdistys ry
- vice ordförande Jukka Jaakkola, Finlands domareförbund.

Skriftligt utlåtande har lämnats av

- högsta domstolen
- högsta förvaltningsdomstolen
- president Mikko Kõnkkölä, Vasa hovrätt
- Uleåborgs förvaltningsdomstol
- Finlands Juristförbund
- professor Olli Mäenpää.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att domarens ansvar för sitt uppförande ska utvidgas såväl i som utanför tjänsteutövningen.

En domstol ska på yrkande av åklagaren kunna avsätta en domare för ett uppsåtligt brott som bestraffas med minst 60 dagsböter, om brottets art, dess upprepning eller någon annan omstän-

dighet i anslutning till brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig som domare.

Domstolens chefsdomare ska kunna ge en domare en varning enligt statstjänstemannalagen på grund av att han eller hon åsidosätter sin tjänsteplikt. Domaren har rätt att söka rättelse i beslutet hos tjänstemannanämnden. Tjänstemannanämnden behandlar en varning som getts en

domare i en sådan sammansättning där medlemmar som utsetts av domarföreningarnas centralorganisation ingår. Men de får inte utgöra en majoritet inom nämnden.

En domare vid en allmän domstol som förlorat sin arbetsförmåga entledigas utan ansökan fortsättningsvis av den domstol där han eller hon ska åtalas för brott i tjänsten. Hovrättens beslut

om entledigande får överklagas genom besvär hos högsta domstolen. En domare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen entledigas dock av högsta förvaltningsdomstolen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft hösten 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Propositionens syfte är att öka allmänhetens förtroende för domstolarna. Enligt grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol. Genom de föreslagna lagändringarna utvidgas domarnas ansvar för sitt uppförande såväl i som utanför tjänsten.

Enligt fördelningen av de statliga uppgifterna utövas den dömande makten av oberoende domstolar. Domarnas oberoende har säkerställts genom en särskild grundlagsfäst rätt att kvarstå i tjänsten. Den aktuella propositionen har alltså en stark koppling till grundlagens bestämmelser om domstolars oavhängighet.

Den rättsliga ställningen för statens tjänstemän och tjänsteansvar regleras i grundlagen. Statstjänstemannalagen (750/1994) föreskriver om tjänsteförhållande till staten. Ett tjänsteförhållande är ett offentlighetsrättsligt anställningsförhållande där staten är arbetsgivare och tjänstemannen den som utför arbetet.

Statstjänstemannalagen tillämpas i de flesta fall också på domare. I 12 kap. finns särskilda bestämmelser om domare. I 45 § anges när statstjänstemannalagen inte tillämpas på domartjänster och domare.

I propositionen ingår tre lagändringar som gäller domares ansvar. Regeringen föreslår att den möjlighet att efter prövning avsätta en domare som finns inskriven i strafflagen utvidgas. För statstjänstemannalagens del föreslår regeringen att det ska bli möjligt att ge en domare en skriftlig varning enligt den lagen. Dessutom fö-

reslår regeringen ändringar i lagens bestämmelser om entledigande av en domare utan ansökan.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av 2 kap. 7 och 10 § i strafflagen

Att avsätta domare

Om en tjänsteman, alltså även en domare, eller någon annan person som avses i paragrafen döms för uppsåtligt brott till fängelse för kortare tid än två år, kan han eller hon enligt det gällande 2 mom. i 2 kap. 10 § i strafflagen samtidigt dömas till avsättning, om brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

Regeringen föreslår i propositionen att möjligheten till avsättning efter prövning ska utvidgas för domarnas del så att en domare på yrkande av åklagaren ska kunna dömas till avsättning från domartjänst också då han eller hon döms till minst 60 dagsböter för ett uppsåtligt brott. Ett ytterligare villkor är att brottets art, att brottet sker upprepat eller någon annan omständighet kring brottet visar att personen är uppenbart olämplig som domare.

Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2008 rd) att den föreslagna avgränsningen är omotiverad i sak. Dessutom innebär förslaget att domare i fortsättningen kan avsättas lättare än andra tjänstemän. Enligt 3 § 3 mom. i grundlagen utövas den dömande makten av oberoende domstolar. Det som i

sin tur garanterar en domares oberoende är att han eller hon enligt 103 § i grundlagen inte får förklaras förlustig sin tjänst på annat sätt än genom dom av domstol. Bestämmelsens syfte är att värna domstolarnas oberoende (RP 1/1998 rd, s. 160/II).

Som grundlagsutskottet ser det krävs det synnerligen tungt vägande samhälleliga skäl för att urholka domarnas rätt att kvarstå i tjänsten. I propositionen nämns inga sådana praktiska problem som skulle motivera att möjligheten att avsätta just domare utvidgas till brott som allmänt bestraffas med böter. Dessutom tycker grundlagsutskottet att den föreslagna gränsen 60 dagsböter är ganska slumpmässig. Därför menar utskottet att det krävs en lagstiftningsordning enligt 73 § i grundlagen för att lagförslag 1 ska kunna godkännas.

Med hänsyn till grundlagsutskottets utlåtande och synpunkterna där anser lagutskottet det motiverat att riksdagen förkastar lagförslag 1.

2. Lag om ändring av statstjänstemannalagen

Varning till domare

Enligt den gällande statstjänstemannalagen 45 § gäller bestämmelserna i lagens 24 § om skriftlig varning inte domare. Domare kan dock redan nu ges en muntlig eller skriftlig anmärkning, som är en lindrigare åtgärd än en varning.

Regeringen föreslår en sådan ändring i statstjänstemannalagen att det blir möjligt att ge en domare skriftlig varning. Enligt propositionen ska domstolens chefsdomare kunna ge en domare en skriftlig varning om denne bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt. Den som fått varningen får yrka rättelse av beslutet hos tjänstemannanämnden och tjänstemannanämndens beslut får överklagas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen.

En skriftlig varning enligt statstjänstemannalagen kan främst betraktas som en arbetsledningsåtgärd. Statstjänstemannalagen saknar i nuläget disciplinära bestämmelser (RP 291/1993 rd).

Skriftlig varning sågs bland de utfrågade sakkunniga som ett arbetsledningsinstrument för

den domare som är chef för ämbetsverket. Exempelvis kommer enheterna att bli större till följd av tingsrättsreformen och det behövs ledningsstödjande metoder för att värna rutinerna och välbefinnandet på arbetsplatserna. På denna punkt behandlas domare och övriga tjänstemän på domstolarna för närvarande inte lika. Bedömningen är att varning rätt sällan kommer att aktualiseras, men vetskapen om att varning kan utdelas tros ha en preventiv verkan.

Men skriftlig varning ansågs också utgöra ett problem med tanke på domarnas oavhängighet. Det är inte heller särskilt lätt att utdela varning när arbetsklimatet är inflammerat. Det finns också de som anser att varning egentligen inte behövs för den interna styrningen vid en domstol. Däremot framhölls det att det behövs tillräckligt med personal och positiva lednings- och påverkansmetoder för att förbättra kvaliteten och effektiviteten i domstolsverksamheten.

Enligt grundlagsutskottet är argumentet för skriftlig varning, att det ger domstolens chefsdomare en bredare möjlighet att svara för domstolens resultat, inte helt oproblematiskt. Å andra sidan garanterar t.ex. 21 § i grundlagen var och en rätt att få sin sak behandlad utan ogrundat dröjsmål av en domstol, vilket talar för en bestämmelse som den föreslagna. Därför är en sådan bestämmelse i och för sig möjlig, menar grundlagsutskottet.

Med den argumentationen anser lagutskottet skriftlig varning vara ett nyttigt arbetsledningsinstrument också på den arbetsplats som en domstol utgör. Möjligheten att ge en domare varning är ett tillskott till den instrumentarsenal som ämbetsverkets ledning förfogar över för att säkerställa att domstolen fungerar som den ska. Propositionen bidrar sålunda till att öka det allmänna förtroendet för domstolar. Men divergerande åsikter om lagtolkning får inte ge upphov till varning, utan en sådan får ges bara om någon bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt, poängterar utskottet.

Enligt 14 § 1 mom. i statstjänstemannalagen ska en tjänsteman utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål. Han eller hon ska också iaktta bestämmelserna om arbetsledning

och övervakning. I 2 mom. står det att en tjänsteman ska uppträda så som hans ställning och uppgifter förutsätter. De här bestämmelserna gäller också domare.

En tjänsteman kan med stöd av statstjänstemannalagens 14 § 2 mom. och 24 § ges en varning också då han utanför sitt tjänsteuppdrag bryter mot de uppträdandenormer som hans eller hennes tjänsteställning inbegriper. Utgångspunkten är trots allt att tjänstemannalagen primärt reglerar hur tjänstemän ska förfara i tjänsteförhållande. I praktiken har det ansetts att kravet på ett lämpligt uppträdande för tjänstemän sträcker sig utanför tjänsteutövningen främst när det gäller förtroende- eller aktningsskrävande poster. På sådana poster sitter t.ex. poliser, militärer och de högsta tjänstemännen inom statsförvaltningen.

Utövning av domsmakt är betydande utövning av offentlig makt. Domarnas prestigefyllda och ansvarsfulla position förutsätter att de uppträder på ett för deras rang lämpligt sätt också utanför tjänsteutövningen. Människornas förtroende för domstolarna påverkas av hur domarna uppträder utanför jobbet. Om en domare t.ex. gör sig skyldig till uppsåtligt brott i sitt privatliv, kan detta ge grund för skriftlig varning även om straffet för gärningen är lindrigt. Också olämpligt uppträdande på allmän plats kan motivera en skriftlig varning.

I 46 § 3 mom. i lagförslaget finns domstols-specifika bestämmelser om varning. Utskottet konstaterar att i 3 mom. 1 punkten bör förutom tingsdomare också nämnas jordrättsingenjör, som enligt lagen om utnämning av domare (205/2000) är en domartjänst. En jordrättsingenjör ges alltså en varning av tingsrättens lagman. Dessutom föreslår utskottet vissa små lagtekniska korrigeringar.

Utskottet föreslår för tydlighetens skull att 46 § 3 mom. avskiljs till en ny 46 a § och därmed att 46 § 4 mom. i propositionen blir 3 mom.

Överklagande av beslut om skriftlig varning

Grundlagsutskottet uppmärksammar i sitt utlåtande att ett rättelseyrkande med anledning av en varning primärt ska göras hos tjänstemanna-

nämnden. Med hänsyn framför allt till domarnas oberoende är det enligt utskottet ett problem, om rättsinstansen ligger utanför domstolsväsendet. Därför är det nödvändigt att en varning till en domare ska kunna överklagas inom den berörda domstolslinjen. Att lagförslaget justeras på denna punkt är ett villkor för att det ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning, menar grundlagsutskottet.

Lagutskottet föreslår därför i lagen en ny 53 a § om överklagande av beslut om skriftlig varning till en domare. Enligt paragrafen överklagas beslutet genom besvär. Ändringssökandet sker inom domstolslinjen. Beslut av lagmannen i en tingsrätt får överklagas till hovrätten. Beslut av presidenten i en hovrätt eller vid arbetsdomstolen får överklagas till högsta domstolen. När beslutet fattats av en överdomare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen eller försäkringsdomstolen är högsta förvaltningsdomstolen fullföljdsinstans. Beslut av presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen överklagas till respektive domstol och överklagandet behandlas i plenum.

I 2 mom. i den nya paragrafen föreskrivs om överklagandeförfarandet. Enligt bestämmelsen ska överklagandet inom 30 dagar från delfäendet av beslutet ges in till den domstols kansli där domaren är anställd. Domstolen ska omedelbart till fullföljdsdomstolen skicka överklagandet med bilagor, en kopia av det överklagade beslutet och ett utlåtande med anledning av överklagandet från den domare som gett varningen. Utskottet vill för tydlighetens skull påpeka att den dom genom vilken hovrätten avgjort ett överklagande som gäller en varning som getts av lagmannen i en tingsrätt får överklagas genom ansökan om besvärstillstånd.

Enligt 3 mom. ska domstolen behandla överklagandet som ett rättskipningsärende. När ärendet behandlas ska den som överklagar och den domare som fattat beslutet ges tillfälle att bli hörda och i förekommande fall lägga fram bevis och annan information.

Som en följd av att utskottet föreslagit att överklagandet av en varning till en domare ska ske genom besvär, bör i lagförslag 2 ändringar-

na i 49 och 50 § gällande tjänstemannanämnden och 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen strykas.

Av samma anledning bör också de föreslagna bestämmelserna i 53 § 2 mom. om behandlingen av ett rättelseyrkande i ett beslut om varning strykas. När det gäller varning föreslår utskottet att 53 § 2 mom. ändras som följer: "...gett *någon annan tjänsteman än en domare* en varning...". Bestämmelsen uttrycker då att det finns särskilda bestämmelser för varning till domare.

Statstjänstemannalagens 58 § lyder i sin nuvarande form på följande sätt: "Ändring i andra beslut än sådana som anges i 52, 53, 54 och 56 § samt 57 § 1 mom. som gäller en tjänsteman och som en myndighet eller tjänstemannanämnd givit med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär." Paragrafen bör kompletteras med hänvisningar till de ovan föreslagna 46 a och 53 a §.

Entledigande av en domare utan ansökan

I 46 § 1 och 2 mom. i statstjänstemannalagen ingår bestämmelser om entledigande av domare. I 2 mom. föreskrivs det om entledigande av en domare utan ansökan. En domare är skyldig att avgå från sin statliga anställning, om han eller hon på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada förlorat sin arbetsförmåga. Om domaren inte då avgår, ska den domstol vid vilken han eller hon ska åtalas för brott i tjänsten utan ansökan entlediga honom eller henne. En medlem av eller presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen entledigas dock av respektive domstol.

Enligt propositionens förslag till 46 § 2 mom. ska en domare vid en allmän domstol eller arbetsdomstolen eller en föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen entledigas av den domstol där han eller hon ska åtalas för brott i tjänsten. En domare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen eller försäkringsdomstolen entledigas av högsta förvaltningsdomstolen. Dessutom föreslås i momentet bestämmelser om hur ärendet ska behandlas i respektive domstol. Bestämmelserna om en medlem av eller presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen föreslås förbli oförändrade. I

54 § 2 mom. föreslås det också en bestämmelse om överklagande av ett entledigandebeslut av en hovrätt.

Grundlagsutskottet har ingenting att anmärka på i fråga om de föreslagna bestämmelserna om entledigande av en domare utan ansökan (GrUU 36/2008 rd).

Lagförslagets 46 § 2 mom. innehåller en uttrycklig bestämmelse om vilken domstol som ska entlediga en föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen. För föredragande vid högsta domstolen finns ingen sådan bestämmelse. Lagutskottet konstaterar att tjänsterna som föredragande vid högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen inte är domartjänster enligt lagen om utnämning av domare. Däremot står det i statstjänstemannalagens 48 § att vad som i statstjänstemannalagen bestäms om domartjänster och domare gäller även föredragandetjänster och föredragande vid högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Föredragande vid högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen har enligt lagen samma rätt att kvarstå i tjänsten som domare. Följaktligen är det motiverat att de hör till personkretsen i 46 § 2 mom. Men för tydlighetens och konsekvensens skull bör också föredragande vid högsta domstolen nämnas i bestämmelsen, menar utskottet.

En föredragande vid högsta domstolen entledigas av Helsingfors hovrätt, som är forum i tjänstebrottmål när det gäller dessa föredragande. Regeringen anger inget skäl till varför det är Helsingfors hovrätt, alltså forumet för tjänstebrott, som ska entlediga en föredragande vid högsta domstolen, när den föreslår att det ska vara högsta förvaltningsdomstolens sak att entlediga domare i förvaltningsrätt. Det rationella vore enligt utskottet att också entledigandet av föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen behandlas av en förvaltningsdomstol. Eftersom det som framgår ovan är Helsingfors hovrätt som entledigar föredragande vid högsta domstolen, vore det enligt utskottet logiskt att det är Helsingfors förvaltningsdomstol som entledigar föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen. Lösningen ligger i linje med huvudregeln för entledigande på ansökan, dvs. att entledigandeä-

rendet behandlas av en annan domstol än den där personen i fråga arbetar. Överklagandet kan då också ske inom domstolslinjen.

I avsnittet om propositionens förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning framhåller regeringen att förslaget om att ärendet vid den entledigande domstolen ska behandlas i rättskipningsordning beror på att man genom att entlediga domaren ingriper i domares grundlagsfästa rätt att kvarstå i tjänsten. Enligt det föreslagna 46 § 2 mom. ska de entledigande allmänna domstolarna behandla ärendena som rättskipningsärenden och förvaltningsdomstolarna som förvaltningsprocessärenden. Men utskottet tycker det räcker med att föreskriva att de entledigande domstolarna ska behandla ärendena som rättskipningsärenden. Bestämmelsen får då en skrivning som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. i den nya 53 a § om behandlingsordningen för varning till domare. Utskottet föreslår också vissa ändringar i strukturen i 2 mom.

Regeringen föreslår ett nytt 2 mom. i 54 § enligt vilket ett hovrättsbeslut som avses i 46 § 2 mom. och som innebär att en domare entledigats får överklagas genom besvär till högsta domstolen. Förslaget har sin upprinnelse i högsta domstolens prejudikat 2004:110. Enligt prejudikatet avser besvärsförbudet i 58 § i statstjänstemannalagen inte entledigande av en domare utan ansökan och att ändring i hovrätts beslut ska sökas hos högsta domstolen. Den föreslagna bestämmelsen är alltså behövlig. Men den måste ses över lagtekniskt. Dessutom bör den andra meningen i nämnda 2 mom. om beslutets verkställbarhet ändras i linje med den formulering som normalt används för att reglera situationer som denna.

Utskottet föreslår ovan att föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen ska entledigas av Helsingfors förvaltningsdomstol. Följaktligen behövs det en motsvarande bestämmelse om hur ett beslut av Helsingfors förvaltningsdomstol överklagas.

För lagsystematikens skull anser utskottet det motiverat att bestämmelserna om överklagande av beslut om entledigande utan ansökan lyfts ut

ur 54 § 2 mom. och in i en ny 54 a § och att en hänvisning till denna paragraf läggs till i 58 §.

Särbestämmelserna om domare behöver utvecklas

Under de tio senaste åren har en lång rad arbetsgrupper och kommittéer i sin rapportering tagit upp frågan om ändring av bestämmelserna om domaransvar. Utskottet vill fästa uppmärksamheten vid att propositionen om domares ansvar är behäftad med många brister trots att beredningstiden varit lång. Grundlagsutskottet har haft allvarliga anmärkningar att komma med. De föreslagna bestämmelserna har krävt lagtekniska ändringar på många punkter. Men lagutskottet anser trots allt med motiveringen ovan att bestämmelserna om varning till domare och om entledigande utan ansökan behöver ses över och att detta kan ske nu men med de ovan föreslagna ändringarna.

Utskottet konstaterar att särbestämmelserna om domare i statstjänstemannalagen med tiden blivit komplicerade och svårtolkade. I samband med den aktuella propositionen har också t.ex. statstjänstemannalagens överklagandeförfaranden diskuterats när det gäller åtgärder som påverkar domares rätt att kvarstå i tjänsten.

Utskottet anser att alla de tjänstemannarättsliga bestämmelser som gäller domarnas grundlagsfästa särposition behöver gås igenom noggrant. I det sammanhanget bör man undersöka om det går att sammanföra särbestämmelserna om domare i en egen lag. Dessutom bör man titta på vilken relevans bestämmelserna har för andra som deltar i behandlingen av ett ärende i domstol och som i sitt uppdrag har domares rätt att kvarstå i sin tjänst. Alla dessa frågor kan tas upp t.ex. i justitieministeriets arbetsgrupp för utveckling av lagstiftningen om domstolarnas organisation.

3. Lag om ändring av 17 och 20 § i tingsrättslagen (Nytt lagförslag)

Tingsrättslagens (581/1993) 20 § har bestämmelser om forum i tjänstebrottsmål som gäller

domare. Lagutskottet föreslår i samband med lagförslag 2 om ändring av statstjänstemannalagen att i lagen intas en separat bestämmelse om behörighet i ärenden som gäller varning. I denna bestämmelse finns ingen hänvisning till tjänstebrottsforum. Utskottet föreslår för tydlighetens skull att 20 § 1 mom. i tingsrättslagen kompletteras med en hänvisningsbestämmelse om behörig fullföljdsdomstol i ärenden som gäller skriftlig varning. Utskottet föreslår ett nytt 3. lagförslag om detta.

I detta sammanhang föreslår lagutskottet en lagteknisk korrigerigering om notariers rätt att förätta vigsel i 17 § 1 mom. i tingsrättslagen. Enligt ikraftträdandebestämmelsen ska det nämnda lagrummet tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2009.

Lagstiftningsordning

Av grundlagsutskottets utlåtande framgår det att lagförslag 1 bör behandlas enligt 73 § i grundla-

gen och att lagförslag 2 kan behandlas i vanligt lagstiftningsordning, om grundlagsutskottets konstitutionella anmärkningar om överklagande av en varning till en domare beaktas på behörigt sätt.

Lagutskottet föreslår att lagförslag 1 förkastas. I lagförslag 2 har utskottet beaktat grundlagsutskottets konstitutionella anmärkningar och följaktligen kan det lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Förslag till beslut

Lagutskottet föreslår

att lagförslag 2 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att ett nytt lagförslag 3 godkänns (Utskottets nya lagförslag) och

att lagförslag 1 förkastas.

Utskottets ändringsförslag

2.

Lag

om ändring av statstjänstemannalagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 45 § 3 mom., 46 §, (*utesl.*) 53 § 2 mom. *och* 58 §, av dem 45 § 3 mom. sådant det lyder i lag 208/2000 och 53 § 2 mom. i lag 1088/2007 samt

fogas till lagen nya 46 a, 53 a och 54 a § som följer:

45 §
(Som i RP)

46 §
(1 mom. som i RP)

En domare är skyldig att avgå från sin statliga anställning, om han eller hon på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada förlorat sin arbetsförmåga. Ansöker en domare vid en allmän dom-

stol eller arbetsdomstolen (*utesl.*) inte om avsked, ska den domstol där han eller hon ska åtalas för brott i tjänsten entlediga honom eller henne. En domare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen eller försäkringsdomstolen entledigas av högsta förvaltningsdomstolen. *En föredragande vid högsta domstolen entledigas av Helsingfors hovrätt och en föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen av Helsingfors*

förvaltningsdomstol. En ledamot eller presidenten vid högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen entledigas dock av respektive domstol. Ett ärende som gäller entledigande väcks på ansökan av den berörda domstolen eller av en högre domstol och det ska behandlas som ett rättsskipningsärende.

(3 mom. *utesl.*)

(3 mom. som 4 mom. i RP)

46 a § (Ny)

En skriftlig varning ges

1) *en tingsdomare och en jordrättsingenjör av tingsrättens lagman,*

2) *en lagman vid en tingsrätt och en ledamot vid en hovrätt av hovrättens president,*

3) *ett arbetsdomstolsråd av arbetsdomstolens president,*

4) *en president vid en hovrätt, presidenten vid arbetsdomstolen och en ledamot och en föredragande vid högsta domstolen av högsta domstolens president,*

5) *en förvaltningsrättsdomare av överdomaren vid förvaltningsdomstolen,*

6) *en marknadsrättsdomare av överdomaren vid marknadsdomstolen,*

7) *en försäkringsdomare av överdomaren vid försäkringsdomstolen,*

8) *en överdomare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen samt en ledamot och en föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen av högsta förvaltningsdomstolens president.*

49 och 50 §

(*Utesl.*)

53 §

Rättelse i ett beslut genom vilket en annan myndighet än statsrådet har gett någon annan tjänsteman än en domare (*utesl.*) en varning eller permitterat eller sagt upp en tjänsteman, upplöst ett tjänsteförhållande eller ändrat ett tjänsteförhållande till en deltidsanställning, avstängt en tjänsteman från tjänsteutövning, beslutat att avstängningen från tjänsteutövning fortfarande ska

gälla eller skilt en tjänsteman från tjänsteutövning för viss tid får sökas hos tjänstemannanämnden. Rättelseyrkandet ska ges in till tjänstemannanämnden inom 30 dagar från det att tjänstemannen fick del av beslutet. Myndigheten ska foga en anvisning om rättelseyrkande till ett beslut i vilket rättelse får sökas. (*Utesl.*)

53 a § (Ny)

Beslut om skriftlig varning till en domare får överklagas genom besvär. Ett beslut av lagmannen vid en tingsrätt överklagas till hovrätten. Ett beslut av presidenten vid en hovrätt eller vid arbetsdomstolen överklagas till högsta domstolen. Ett beslut av överdomaren vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen eller försäkringsdomstolen överklagas till högsta förvaltningsdomstolen. Ett beslut av presidenten vid högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen överklagas till respektive domstol och överklagandet behandlas i plenum.

Överklagandet ska inom 30 dagar från delfändet av beslutet ges in till den domstols kansli där domaren är anställd. Domstolen ska omedelbart till fullföljdsdomstolen skicka överklagandet med bilagor, en kopia av det överklagade beslutet och ett utlåtande med anledning av överklagandet från den domare som gett varningen.

Domstolen ska behandla överklagandet som ett rättsskipningsärende. När ärendet behandlas ska den som överklagar och den domare som fattat beslutet ges tillfälle att bli hörda om överklagandet och i förekommande fall lägga fram bevis och annan information.

54 §

(*Utesl.*)

54 a § (Ny)

När en hovrätt som behörig domstol enligt 46 § 2 mom. har beslutat entlediga en domare eller Helsingfors hovrätt en föredragande vid högsta domstolen, får beslutet överklagas genom besvär till högsta domstolen. Hovrättens

beslut ska följas även om det överklagas, om inte högsta domstolen bestämmer något annat.

När Helsingfors förvaltningsdomstol som behörig domstol enligt 46 § 2 mom. har beslutat entlediga en föredragande vid högsta förvaltningsdomstolen, får beslutet överklagas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolens beslut ska följas även om det överklagas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

58 § (Ny)

Ändring i andra beslut än sådana som anges i 46 a, 52, 53, 53 a, 54, 54 a och 56 § samt 57 § 1 mom. som gäller en tjänsteman och som en myndighet eller tjänstemannanämnd givit med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär.

(1 mom. som i RP)
(2 mom. utest.)

Utskottets nya lagförslag

3

Lag

om ändring av 17 och 20 § i tingsrättslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tingsrättslagen av den 28 juni 1993 (581/1993) 17 § 1 mom. 1 punkten och 20 § 1 mom., sådana de lyder, 17 § 1 mom. 1 punkten i lag 813/2008 och 20 § 1 mom. i lag 1182/2000, som följer:

17 §

Lagmannen får förordna

1) den som tjänstgjort som notarie i två månader att förrätta vigsel till äktenskap samt att i tingsrättens kansli handlägga och avgöra följande mål och ärenden:

a) inskrivningsärenden som avses i 5 kap. 1 § i jordabalken (540/1995),

b) ansökningsärenden,

c) mål som avses i 5 kap. 3 och 14 § i rättegångsbalken, samt

20 §

Lagman, tingsdomare och jordrättsingenjör åtalas för tjänstebrott vid hovrätten. Bestämmelser om behörig domstol vid överklagande av ett beslut om skriftlig varning till en domare finns i statstjänstemannalagen (750/1994).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 17 § 1 mom. 1 punkten tillämpas dock från och med den 1 januari 2009.

LaUB 1/2009 rd — RP 33/2008 rd

Helsingfors den 24 mars 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Heidi Hautala /gröna
vordf. Anna-Maja Henriksson /sv
medl. Esko Ahonen /cent
Paavo Arhinmäki /vänst
Timo Heinonen /saml
Antti Kaikkonen /cent
Oiva Kaltiokumpu /cent
Ilkka Kantola /sd

Krista Kiuru /sd
Sanna Lauslahti /saml
Outi Mäkelä /saml
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Markku Pakkanen /cent
Pirkko Ruuhonen-Lerner /saf
ers. Leena Harkimo /saml
Lyly Rajala /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.